

УДК: 37.091.315.7

DOI: 10.26697/ijes.2018.3-4.15

Виховний потенціал діалогічного навчання

Аспірант **Камардаш Наталія**¹¹Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна

Резюме

Вступ:

У контексті проблем освітніх трансформацій, що є предметом дискусій відповідних фахівців по всьому світові, актуалізовано питання освітніх практик як засобу досягнення місії інституту освіти. Метою презентованого дослідження є аналіз впливу діалогічного методу на формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

Методи:

Методи системного і критичного аналізу, міждисциплінарний підхід дозволили об'єктивне розкриття означеного питання, методологічною базою якого стали доробки представників філософії постмодернізму (М. Фуко, Ж. Бодриар) та критичної педагогіки (П. Фрейре).

Результати:

Сучасне трактування освіти акцентує увагу на навчанні, знаннях, набутих компетентностях та здатності транслювати їх в межах конкретної культури, соціуму. Взаємодія суб'єктів освітнього процесу в заданих умовах та конкретній ситуації має потужний виховний потенціал, тому важко категорично розділити навчання і виховання. Отже, освіту, крім іншого, можна трактувати як нерозривне поєднання процесу отримання знань, навичок і суб'єктивного досвіду.

Як відомо, в традиційній педагогіці домінує ієрархічна будова структури “викладач-учень”, монополія викладача є очевидною, закріпленою традицією та соціальними нормами. На початку ХХ ст. з'являються перші критичні зауваження щодо примата освіти над усіма іншими сферами (Х. Ортега-і-Гассет), набувають активного розвитку ідеї постмодернізму, аналіз системи владних відносин (М. Фуко, П. Бурдьє), з'являються критичні дослідження впливу масової культури на суб'єктивність (Т. Адорно, Г. Маркузе, Ж. Бодриар) та вимога реформування освіти відповідно до демократичних тенденцій (П. Фрейре). Все це актуалізує орієнтацію на методи навчання, що передбачають формування особистості, здатної вільно інтегруватися в сучасну дійсність, займаючи активну позицію.

Педагогічним методом, здатним сприяти формуванню відповідних компетентностей, П. Фрейре називає діалог, до якого висуває низку вимог та зауважує на обов'язковій увазі до його змісту, бо це, на його думку, “справжня турбота про програмний зміст освіти”. Саме в діалозі відбувається становлення критичної свідомості, без

якої неможливі демократичні зміни, індикатором яких виступає культура і рівень діалогу. Діалог протиставляє антидіалогу, який створює “режим повідомлення”, а тому в діалозі змінюється роль і місія викладача, як організатора і модератора діалогічного навчання.

Критичне мислення – ознака здатності судження, що виходить за межі повсякденності, примітивності, це ознака певного рівня культури сприйняття фактів реальності. Х. Аренд писала, що її більше за все хвилює “не дурість, а легковажність”, отже, саме певна інфантильність, яка починається із поверхневого ставлення до освітнього процесу, що повинен ґрунтуватися на активній розумовій діяльності, байдужість, яка отримує мовчазне схвалення, бо не викликає небажаних заперечень і дискурсів, є тими “примарами” (за Ф. Беконом), що стають на шляху досягнення визначених цілей сучасної освіти.

Висновки:

Підаючись існуючій тенденції виключної націленості на “кування” професійних кадрів, неможна забувати саме про виховну функцію освіти, яку якнайкраще здатне реалізувати діалогічне навчання, що сприяє розвитку культурних, духовних та інтелектуальних потенцій особистості, спрямовує не на вміння адаптуватися і пристосовуватися, а саме на вміння і прагнення інтегруватися (за П. Фрейре) в соціальне середовище, змінюючи його на краще. Діалог в своїй орієнтації на сучасність не передбачає абсолютне ігнорування досвіду минулого, він передбачає апеляцію до історичного надбання, але й також зумовлює зміну всієї структури освітньої системи, яка перетворюється на адаптивну, рухливу, відкриту систему забезпечення інтелектуальних потреб здобувачів освіти та формування “здорової” активності, що виступає необхідною умовою для існування і ефективного функціонування громадянського суспільства.

Інформація по автору:

Камардаш Наталія Володимирівна – аспірант, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна.

Наукові інтереси: освітні практики постмодерну, суб'єктивність, постмодернізм, духовність і соціальний розвиток.

Автор-Кореспондент:

Камардаш Наталія Володимирівна

Email Автора-Кореспондента:

socionvk@gmail.com